

Bachelor Eindexamen Koordirectie

Spes

Noëmi Schermann

Studentenkoor Medusa

CVA-Projectkoor

Jan Hogendoorn-Orgel

Programma

Studentenkoor Medusa

Stars - Ēriks Ešenvalds

Spes - Mia Makaroff

CVA- Projectkoor

Denn er hat seinen Engeln befohlen - Felix Mendelssohn

Nunc Dimittis - Arvo Pärt

Sanctus - Noëmi Schermann

Missa Brevis - Zoltán Kodály mmv Jan Hoogendoorn op
orgel

Voorwoord

Graag wil ik u van harte welkom heten bij mijn eindexamen concert *Spes*, wat hoop betekent in het Latijn naar het gelijknamige stuk dat studentenkoor Medusa ten gehore zal brengen. In de huidige wereld van oorlogsdreiging en klimaatverandering is het soms moeilijk om hoop te hebben en kun je soms overmand worden door een gevoel van machteloosheid en niet weten wat te doen. Onze bijdrage als kunstenaars is het creëren van een vlucht uit de werkelijkheid voor mensen. Een plek waar ruimte is voor reflectie en verbeelding zolang dat nog mogelijk is. De werken die u vanavond gaat horen hebben allemaal op een verschillende manier te maken met hoop, troost en berusting. De een vindt dat bijvoorbeeld in de natuur, de ander bij God. Het hoofdwerk is de zelden uitgevoerde Missa Brevis van de Hongaarse componist Zoltán Kodály voor koor en orgel, geschreven in 1944 in een schuilkelder terwijl de bommen op Boedapest vielen. Daarnaast ben ik zelf de kleindochter van een Hongaarse vluchteling en heb dankzij mijn opa de kans gehad om in vrijheid op te groeien. Ik zie het daarmee ook als een eerbetoon aan mijn opa die na vijf jaar gevangenschap in 1956 vocht voor zijn vrijheid tijdens de Hongaarse opstand en daarna het land is ontvlucht. Ook om de vrijheid te koesteren, juist nu het niet meer zo vanzelfsprekend lijkt te worden....

Daarnaast wil ik na vier jaar studeren met hoogte - en dieptepunten mijn hoofdvakdocenten Jos Vermunt (2021-2023), Maria van Nieukerken (vanaf 2023), Daniel Reuss en Benjamin Goodson onwijs bedanken voor de inspirerende lessen en hun vertrouwen. Daarnaast ook zangdocenten Geert Berghs (tot 2023) en Titia van Heyst (vanaf 2023) voor de fijne zanglessen. Dat is van grote waarde als koordirigent. Als laatste natuurlijk de fijne groep mede koordirectie studenten!

Noëmi Schermann

Tekst en Toelichting

Ēriks Ešenvalds - Stars

Ēriks Ešenvalds (*1977) is een Letse componist, vooral bekend van koormuziek. Eerst studeerde hij theologie en vervolgens compositie aan de muziekacademie te Riga bij Selga Mence. Hij zong als beroepszanger in het Staatskoor van Letland, was dirigent van het plaatselijk kerkkoor en docent aan een middelbare school. Een belangrijke inspiratiebron voor zijn muziek is de Zingende Revolutie, die in 1991 tot onafhankelijkheid van de Baltische staten leidde en die duidt op de (in de Sovjet-Unie verboden) volksliederen die werden gezongen tijdens geweldloze demonstraties.

Stars (2011) is een compositie voor koor en watergestemde glazen, waarin het zoemende geluid van de glazen overgaat in de ijle koorklanken. Oorspronkelijk schreef hij het werk voor gemengd koor maar maakte later ook een versie voor vrouwenkoor en mannenkoor. Ik heb het werk gekozen omdat je ook enorm veel hoop en troost kunt halen uit de schoonheid van de natuur. De tekst is van Sara Teasdale (1884-1933), een Amerikaanse schrijfster van lyrische poëzie.

*Alone in the night on a dark hill
With pines around me spicy and still,
And a heaven full of stars over my head
White and topaz and misty red;
Myriads with beating hearts of fire That
aeons cannot vex or tire;
Up the dome of heaven like a great hill,
I watch them marching stately and still, And I
know that I am honoured to be Witness of so
much majesty.*

's Nachts alleen op een donkere heuveltop
De stille dennen vol geur om me heen,
En de hemel, een sterrenhemel ver boven mijn hoofd,
Omnevelde gloed;
myriaden met vurige harteklop
die geen era's kunnen raken of doven.
Het uitspansel als een heuvel zo groot
I zie ik statig en stil boven mij bewegen.
Hemel vol sterren, ik weet me vereerd
Om van zo'n majesteit te mogen getuigen.

Mia Makaroff- Spes

Mia Makaroff (*1970) is componiste, arrangeur, muziklerares en koordirigent en komt uit Finland. In 2003 studeerde ze af aan de Sibelius Academie als Master of Music in Music Education studies. Finse folklore en poëzie zijn grote inspiratiebronnen in haar composites.

In het werk Spes worden er vragen gesteld in het Latijn die beantwoord worden in het Samisch, geschreven door Nils Aslak Valkeapää. De woorden spes en doaivu betekenen beide hoop, maar in heel verschillende talen. Spes is Latijn, de taal die in katholieke kerken wordt gebruikt, en doaivu is Sámi, een taal afkomstig uit Lapland. Soms zijn deze culturen met elkaar in conflict geweest: het Bijbels Latijn heeft de christelijke kerk vertegenwoordigd en Sámi heeft animisme en sjamanisme vertegenwoordigd in de noordelijke delen van Scandinavië. Dit heeft geleid tot geweld en sloop, hoewel beide culturen vrede en begrip zoeken. In 2012 vroeg de bisschop van Oulu (Finland) het Sámi-volk om vergeving. Hoop is aanwezig wanneer mensen nederig genoeg zijn om naar begrip te zoeken.

Valkeapää had het niet alleen over zichzelf, maar ook over de oude cultuur van het Sámi-volk, want zij hebben altijd gestreden om te bestaan. Ik voelde dat deze gedachte resoneerde met de Bijbeltekst.

En dus? Dat waren de krachtige woorden van Valkeapää. Als we verdwijnen, wat dan nog? We waren vanaf het begin klein. Dat bevrijdt ons om ten volle te leven en onszelf te zijn in de korte tijd dat we bestaan. De tekst van Prediker legt uit hoe nederigheid en wijsheid een mens veranderen: zijn gezicht wordt zachter en hij is niet meer stijf of gewelddadig. Deze nederigheid en begrip is de sleutel tot de hoop van de mensheid.

Quis talis, ut sapiens est?

Et quis cognovit solutionem rerum?

Wie is als de wijze man

Wie kent de oplossing van dingen?

Biekka oapmi lean

muhto liikká ealán

ja dat lea vissa eallima dárkkuhus

Ealán odne dál ja dás

ja just dat lea madoheapme in eali sat ihttin

nu ja máid dasto

Ik hoor bij de wind,

maar ik leef,

misschien is dat de zin van het leven.

Ik leef hier en nu...

misschien leef ik morgen niet meer.

Dat is de manier en wat dan nog

Non est in hominis potestate

dominari super spiritum\ nec cohibere spiritum

nec habet potestatem supra diem mortis

Niemand heeft de macht

om de wind tegen te houden,

noch heeft hij de macht

om het tijdstip van zijn dood te weten.

sapientia hominis illuminat vultum eius

et durities faciei illius commutatur

De wijsheid van een persoon verheldert zijn gezicht

en verandert zijn harde uiterlijk

Felix Mendelssohn - Denn er hat seinen Engeln befohlen

Mendelssohn (1809-1847) was een belangrijke componist uit de Romantiek. Hij was een veelzijdig componist, bekend om zijn orkestrale, vocale, en kamermuziekwerken.

Dit specifieke werk is een motet gecomponeerd in 1844, en maakt deel uit van zijn oratorium Elias. De tekst is afkomstig uit Psalm 91, vers 11-12.

In een wereld waar hoop soms ver te zoeken is, kan het vertrouwen geven dat er een Engel is die je beschermt op al je wegen waardoor het toch nog goed komt.

Denn Er hat seinen Engeln befohlen über dir,

daß sie dich behüten auf allen deinen Wegen,

daß sie dich auf den Händen tragen

und du deinen Fuß nicht an einen Stein stoßest.

Want Hij zal Zijn Engelen bevelen over u

dat zij zich bewaren op al uw wegen

Zij zullen u op handen dragen,

opdat gij uw voet aan geen steen stoot.

Arvo Pärt - Nunc dimittis

Arvo Pärt (*1935), afkomstig uit Estland, is een van de meest uitgevoerde nog levende componisten. Aanvankelijk experimenteerde hij met verschillende stijlen zoals ook het surrealisme. Hij raakte in een spirituele crisis nadat hij in 1968 in conflict met het anti-religieuze Sovjetregime was geraakt door het schrijven van zijn werk Credo. Vervolgens trok hij zich terug en bestudeerde hij middeleeuwse muziek. Na deze periode sloeg Pärt een andere weg in. Hij begon muziek te maken die hij zelf tintinnabuli-stijl noemt (het Latijnse tintinnabuli betekent klokjes of belletjes), muziek die klinkt als het geluid van bellen of klokken. Deze muziek wordt gekenmerkt door simpele harmonieën, vaak ook door enkele noten of drieklanken die volgens de componist als bellen klinken.

De tekst is ontleend aan de Latijnse Vulgaatvertaling van het Bijbelgedeelte Lucas 2:29-32. Het is het Loflied van Simeon, een van de liederen die in de Bijbel aan Simeon worden toegeschreven, een rechtvaardige man die de komst van de Messias had voorspeld. Hij zou niet sterven eer hij de Messias had gezien

Nunc dimittis servum tuum, Domine,
secundum verbum tuum in pace:
Quia viderunt oculi mei salutare tuum,
Quod parasti ante faciem omnium populorum:
Lumen ad revelationem gentium,
et gloriam plebis tuae Israel.

Heer, laat nu uw dienaar in vrede gaan,
volgens uw woord,
want mijn ogen hebben uw heil gezien,
dat u bereid hebt voor het aanschijn van alle volken:
een licht dat voor de heidenen zal schijnen,
en een glorie voor uw volk Israël.

Noëmi Schermann - Sanctus

In het voorjaar van 2023 schreef ik het koorstuk Sanctus voor SATB koor, gebaseerd op twee gregoriaanse melodieën Sanctus en Da Pacem Domine, voor het concert Da Pacem Domine in juni 2023 met projectkoor Vox Martini o.l.v. mij en het koor Fluente Sono o.l.v. Árpád Schermann. Ik laat me vaak inspireren door dingen die ik zie in de maatschappij. Vandaar de keuze ook voor de tekst Da Pacem Domine.

*Sanctus, Sanctus,
Dóminus Deus Sabaoth;
Pleni sunt cæli et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.*

Heilig, heilig, heilig de Heer,
de God der hemelse machten.
Vol zijn hemel en aarde van uw heerlijkheid.
Hosanna in den hoge.

*Da pacem, Domine, in diebus nostris
Quia non est alius
Qui pugnet pro nobis
Nisi tu Deus noster.*

Geef ons vrede Heer, in onze dagen
Omdat er niemand anders is
Die voor ons wil vechten
dan U, onze God

Zoltán Kodály- Missa Brevis

Oorspronkelijk schreef de Hongaarse componist Zoltán Kodály het stuk als orgelmis, waarschijnlijk in 1942 maar dat is niet helemaal bekend. Tijdens het beleg van Boedapest in de winter van 1944-1945 schuilden Kodály en zijn vrouw in de kelders van het operagebouw. Het verhaal gaat dat hij hier de orgelmis herschreef voor koor en orgel terwijl hij schuilde voor de weken durende bommenregen. Op 11 februari 1945 vond in een van de garderobes de première plaats, uitgevoerd door een koor bestaande uit enkele solisten van het operagezelschap, begeleid door een harmonium en door het geluid van geweerschoten in de verte. Opvallend vind ik dat beide *dona nobis pacem* gedeeltes relatief schrijnend zijn. En gezien Kodály zelf zegt dat hij zich door de betekenis van de tekst heeft laten leiden, wilde hij hier misschien ook bewust wel iets mee zeggen. Na de oorlog werd hij een van de leidende figuren in de ontwikkeling van het muziekonderwijs in Europa.

Kyrie

Kyrie Kyrie eleison.

Christe eleison.

Kyrie eleison.

Heer, ontferm u
Christus, ontferm
u Heer, ontferm u

Gloria

Gloria in excelsis Deo

et in terra pax hominibus bonae voluntatis.

Laudamus Te. Benedicimus

Te. Adoramus Te. Glorificamus Te.

Gratias agimus Tibi propter magnam gloriam tuam.

Domine Deus Rex caelestis, Deus Pater omnipotens.

Domine Fili unigenite, Iesu Christe.

Domine Deus Agnus Dei, Filius Patris.

Qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Qui tollis peccata mundi,

suscipe deprecationem nostram.

Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis.

Quoniam Tu solus Sanctus. Tu solus Dominus.

Tu solus altissimus, Iesu Christe.

Cum Sancto Spiritu in gloria Dei Patris.

Amen

Eer aan God in den hoge

en vrede op aarde aan de mensen die Hij liefheeft.

Wij loven U. Wij prijzen en aanbidden U.

*Wij verheerlijken U en zeggen U dank voor uw
grote heerlijkheid.*

Heer God, hemelse Koning, God almachtige Vader;

*Heer, eniggeboren Zoon, Jezus Christus; Heer God,
Lam Gods, Zoon van de Vader;*

*Gij die wegneemt de zonden der wereld, ontferm
U over ons;*

*Gij die wegneemt de zonden der wereld,
aanvaard ons gebed; Gij die zit aan de
rechterhand van de Vader, ontferm U over ons.*

Want Gij alleen zijt de Heilige. Gij alleen de Heer.

*Gij alleen de Allerhoogste: Jezus Christus. Met de
Heilige Geest in de heerlijkheid van God de Vader.*

Amen.

Credo

*Credo Credo in unum Deum,
Patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae,
visibilium omnium et invisibilium.
Et in unum Dominum, Iesum Christum,
Filium Dei unigenitum,
et ex Patre natum ante omnia saecula.
Deum de Deo, Lumen de Lumine,
Deum verum de Deo vero,
genitum non factum, consubstantialem Patri;
per quem omnia facta sunt.
Qui propter nos homines et propter nostram
salutem descendit de caelis.
Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria
Virgine, et homo factus est. Crucifixus etiam pro
nobis,
sub Pontio Pilato passus et sepultus est,
et resurrexit tertia die, secundum Scripturas,
et ascendit in caelum, sedet ad dexteram Patris.
Et iterum venturus est cum gloria,
iudicare vivos et mortuos,
cuius regni non erit finis.
Et in Spiritum Sanctum,
Dominum et vivificantem,
qui ex Patre Filioque procedit.
Qui cum Patre et Filio
simul adoratur et conglorificatur:
qui locutus est per prophetas.
Et (in) unam, sanctam, catholicam et apostolicam
Ecclesiam.
Confiteor unum baptisma in remissionem
peccatorum.
Et exspecto resurrectionem mortuorum, et vitam
venturi saeculi.
Amen.*

Sanctus

*Sanctus, Sanctus,
Dóminus Deus Sabaoth;
Pleni sunt caeli et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.*

Ik geloof in één God, de almachtige Vader,
Schepper van hemel en aarde, van al wat
zichtbaar en onzichtbaar is.
En in één Heer, Jezus Christus, eniggeboren
Zoon van God,
en vóór alle tijden geboren uit de Vader.
God uit God, Licht uit Licht,
ware God uit de ware God. Geboren, niet
geschapen, één in wezen met de Vader,
dóór Wie alles geschapen is.
Hij is voor ons mensen en omwille van ons
heil uit de hemel neergedaald.
Hij heeft het vlees aangenomen door de
heilige Geest uit de Maagd Maria, en is mens
geworden. Hij werd voor ons gekruisigd,
heeft geleden onder Pontius Pilatus en is
begraven.
Hij is verrezen op de derde dag, volgens de
Schriften. Hij is opgevaren ten hemel zit aan
de rechterhand van de Vader. Hij zal
wederkomen in heerlijkheid om te oordelen
levenden en doden. En aan Zijn Rijk komt
geen einde. Ik geloof in de heilige Geest, die
Heer is en het leven geeft; die voortkomt uit
de Vader en de Zoon; die met de Vader en de
Zoon samen wordt aanbeden en verheerlijkt;
die gesproken heeft door de profeten. Ik
geloof in de éne, heilige, katholieke en
apostolische kerk.
Ik belijd één doopsel tot vergeving van de
zonden.
Ik verwacht de opstanding van de doden, en
het leven van het komend Rijk.
Amen.

*Heilig, heilig, heilig de Heer,
de God der hemelse machten.
Vol zijn hemel en aarde van uw heerlijkheid.
Hosanna in den hoge.*

Benedictus

*Benedictus Benedictus,
qui venit in nómine Dómini.
Hosanna in excelsis.*

*Gezegend
Hij die komt in de Naam des Heren.
Hosanna in den hoge.*

Agnus

*Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi,
dona nobis pacem.*

*Lam Gods,
dat de zonden der wereld wegneemt,
ontferm U over ons.
Lam Gods,
dat de zonden der wereld wegneemt,
ontferm U over ons.
Lam Gods,
dat de zonden der wereld wegneemt,
geef ons vrede.*

Ita Missa est

*Ite, missa est
Deo gratias,
da pacem.
Amen.*

*Ga, de mis is afgelopen
Dank aan God
Geef vrede.
Amen.*

CVA-Projectkoor**Sopranen**

Cristina Petcu
Francisca Pizarro
Mathilde Herbaut
Lieke Maier
Lea Zantinge

Alten

Ana Isabel Correia
Liede Dormans
Clara Mak
Tonny Bakker
Aukje Zuidema
Jette Hofman
Janneke Moes

Tenoren

Gerben Groeneveld
John William Griffith II
Koen Leenaers
Björn Pinxter
Patricio Amezcua

Bassen

Mathias Théry
Cas Schutte
Matthijs Hogendijk
Wessel van der Ham
Marijn Dijker
Árpád Schermann
Jacopo Piantanida Chiesa

